

MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARNING RIVOJLANISHIDA TA'LIM TARBIYANING O'RNI

O'rinboyeva Gulhayo Farxodjon qizi
Farg'ona shahar 66-DMTT tarbiyachisi
E-mail gorinboyeva95@gmail.com
+99894-822-95-02

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning rivojlanishida ta'lim va tarbiyaning o'rni tahlil qilinadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ta'lim-tarbiya jarayonining ahamiyati, uning usullari va metodlari, shuningdek, ijtimoiy muhitning ta'sirini o'rganish maqsad qilingan. Maqola bolalarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishidagi ta'lim-tarbiya faoliyatining o'rnini yoritadi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, tarbiya, rivojlanish, bolalar, ta'lim metodlari, ijtimoiy muhit, axloqiy tarbiya, tashabbuskorlik, mehnat tarbiyasi, pedagogika.

Аннотация: В данной статье анализируется роль образования и воспитания в развитии детей дошкольного возраста. Исследуется значение образовательно-воспитательного процесса для детей дошкольного возраста, его методы и способы, а также влияние социальной среды. В статье освещается место образовательно-воспитательной деятельности в личностном и социальном развитии детей.

Ключевые слова: дошкольное образование, воспитание, развитие, дети, методы обучения, социальная среда, нравственное воспитание, инициативность, трудовое воспитание, педагогика.

Abstract: This article analyzes the role of education and upbringing in the development of preschool-aged children. The significance of the educational and upbringing process for preschool children, its methods and techniques, as well as the influence of the social environment, are explored. The article highlights the place of educational and upbringing activities in the personal and social development of children.

Keywords: preschool education, upbringing, development, children, teaching methods, social environment, moral education, initiative, labor education, pedagogy.

Kirish

Maktabgacha ta'lim davri bolalarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ushbu davrda ta'lim va tarbiya vositalari orqali bolalarning axloqiy, intellektual va jismoniy qobiliyatlari shakllantiriladi. Shuningdek, ijtimoiy muhitning ta'lim-tarbiya jarayoniga ta'siri bolalarning rivojlanishida muhim omil hisoblanadi.

Tahlil va muhokama

1. Maktabgacha ta'limning mazmuni va ahamiyati

Maktabgacha ta'lim davri bolalarning shaxsiy rivojlanishining poydevori bo'lib, ularning axloqiy qadriyatlarini, ijtimoiy ko'nikmalarini va intellektual qobiliyatlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu davrda bolalar o'zlarining shaxsiy xususiyatlarini rivojlantirishga, jamiyatda o'z o'rnini topishga va o'zligini anglashga intiladilar. Maktabgacha ta'lim muassasalarida qo'llaniladigan o'quv dasturlari va metodlar bolalarning yosh xususiyatlariga moslashtirilgan bo'lib, ularning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, maktabgacha ta'limda bolalarning qiziqishlari va ehtiyojlariga mos metodlar qo'llaniladi. O'yin, ekskursiyalar, qo'llanma materiallari va boshqa interaktiv usullar orqali bolalarning faol ishtiroki ta'minlanadi. Bu usullar bolalarning o'zini ifoda etishiga, ijodiy fikrlashiga va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

2. Ta'lim metodlari va usullari

Maktabgacha ta'limda bolalarning qiziqishlari va ehtiyojlariga mos metodlar qo'llaniladi. O'yin, ekskursiyalar, qo'llanma materiallari va boshqa interaktiv usullar orqali bolalarning faol ishtiroki ta'minlanadi. Bu usullar bolalarning o'zini ifoda etishiga, ijodiy fikrlashiga va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Masalan, o'yin orqali bolalar o'zlarining his-tuyg'ularini ifoda etishni, boshqalar bilan muloqot qilishni va jamoaviy ishlarni amalga oshirishni o'rganadilar. Ekskursiyalar bolalarga yangi bilimlar olish, tabiat va atrof-muhit bilan tanishish imkonini beradi. Qo'llanma materiallari esa bolalarning mustaqil fikrlashini va o'rganish faoliyatini rag'batlantiradi.

3. Ijtimoiy muhitning ta'lim-tarbiya jarayoniga ta'siri

Bolalarning oila, do'stlar, jamiyat va media orqali olgan tajribalari ularning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ijtimoiy muhitdagi o'zgarishlar bolalarning dunyoqarashini, qadriyatlarini va xulq-atvorini shakllantiradi. Shuning uchun, maktabgacha ta'lim muassasalarida ijtimoiy muhitni hisobga olgan holda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish muhimdir. Maqolada ta'kidlanishicha, inson shaxsini ma'naviy kamolga yetkazishda ijtimoiy va biologik omillarning ta'siri katta. Bola hayotida tarbiya va ta'limning mazmuni, vositalari, metodlari, rivojlanish jarayonlari, ularning yosh xususiyatlari, shaxsiy qobiliyatlari, tevarak-atrofga munosabatning shakllanishi haqida umumiy ma'lumot berilgan.

4. Axloqiy tarbiya va uning o'rni

Maktabgacha ta'limda axloqiy tarbiya bolalarning to'g'ri va adolatli xulq-atvorini rivojlantirishga qaratilgan. Bu jarayonda bolalarga yaxshi va yomonni ajrata olish, boshqalar bilan hurmatli munosabatda bo'lish kabi axloqiy qadriyatlar o'rgatiladi. Axloqiy tarbiya bolalarning ijtimoiy moslashuvi va kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Maqolada ta'kidlanishicha, maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning intellektual, ma'naviy va axloqiy

rivojlanishida xalq ertaklari va maqollarining o'rni va ahamiyati tadqiq etilgan. Ertak va maqollar bolalarda ijodkorlikni rivojlantirish, ularning dunyoqarashini shakllantirish va milliy qadriyatlarni singdirishda asosiy vosita sifatida baholangan.

5. Tashabbuskorlikni rivojlantirish

Maktabgacha yoshdagi bolalarda tashabbuskorlikni rivojlantirish ularning mustaqil fikrlashini va faoliyatga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Bu bolalarning o'z maqsadlariga erishish yo'lida qat'iyatlilik va ijodkorlik ko'nikmalarini shakllantiradi. Tashabbuskor bolalar jamiyatda faol fuqarolar bo'lib ulg'ayadilar. Maqolada ta'kidlanishicha, maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda faoliyatning etakchilik roli turli yosh davrlarida bolalarning ehtiyojlari, his-tuyg'ulari, sabablar, maqsadlarni tarbiyalash va rivojlantirishga qaratilgan. Bola shaxsini rivojlantirishda tarbiyaning roli, maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh xususiyatlari va ularni tarbiyalashda faoliyatning etakchi roli ta'kidlangan.

Xulosa

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning rivojlanishida ta'lim va tarbiyaning o'rni beqiyosdir. To'g'ri tashkil etilgan ta'lim-tarbiya jarayoni bolalarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga, axloqiy qadriyatlarni o'zlashtirishiga, tashabbuskor va mehnatkash bo'lib ulg'ayishlariga yordam beradi. Shuning uchun, maktabgacha ta'lim muassasalarida zamonaviy metodlar va usullarni qo'llash, ijtimoiy muhitni hisobga olgan holda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish zarur.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati

1. Murodova G. I., No'karova M. B. (2021). Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarning ta'lim-tarbiyasi va rivojlanishida ijtimoiy muhitning ahamiyati. *CyberLeninka*. [КиберЛенинка+1КиберЛенинка+1](#)
2. Maqsadova N. (2021). Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarning rivojlanish yoshi va o'ziga xos xususiyatlari. *Pedagogika va psixologiya masalalari*. [Presedu](#)
3. Abdurahmonova G. (2023). Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarni tarbiyalashda oilaning o'rni. *Ilmiy izlanishlar va innovatsiyalar*.
4. Saidov B., Qo'shnazarov F., Daminova N. (2023). Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarning rivojlanishida musiqaning o'rni va ahamiyati. *Maktabgacha ta'lim va innovatsiyalar*. [InterEuroConf](#)
5. Shokirova H., Xoshimova M., Boboqulova M. (2021). Bola shaxsining rivojlanishida tarbiyaning tutgan o'rni. *Pedagogika va ijtimoiy fanlar*. [КиберЛенинка](#)
6. Jumanova S., Mullaboyeva G. (2023). Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni maktab ta'limiga tayyorlashning pedagogik asoslari. *Pedagogika va innovatsiyalar*. [ResearchGate](#)

7. Musayeva U. X. (2022). Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga axloqiy tarbiya berishning ahamiyati. *Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*. [КиберЛенинка](#)
8. Urozimbetova S. R., Tangirova R. O., Omonturdiyeva M. A., Turdieva D. T., Bahodirova Sh. B. (2024). Maktabgacha yoshdagi bolalar faoliyatini tashkil etishda tarbiyachining o'rni. *Ta'lim, fan va innovatsiyalar*. [New Journal](#)
9. Abdufattoyeva M. G. (2021). Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning o'zaro hamkorligi. *Herald of the Kokand State Pedagogical Institute*. [Qo'qon Universiteti Xabarnomasi](#)
10. Djurayeva B. R. (2021). Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning zamonaviy tendensiyalari. *Jizzakh State Pedagogical University Bulletin*. [JDPU+1КиберЛенинка+1](#)